

درآمد

۱- فرهنگ‌نویسان ۲ معنای برای واژه «ترجمه» برشمرده‌اند نخست تبدیل متنی از زبانی به زبان دیگر که گاه فارسی‌زبانان واژه «ترجمان» را جایگزین آن می‌کنند و دیگری گزارش احوال و زندگی اشخاص شباهت بتوان وجه تشبیه این دو معنی را در فرایند «گزارشگری» یافت که هر ۲ معنی بر آن مرتبطند. اما هر فنظر از اینکه می‌توان وجه تشبیهی میان این دو معنا یافت یا خیر، باید گفت آنچه در این نوشتار مورد بررسی قرار خواهد گرفت معنای نقد است ترجمه یا به عبارتی هر گردان اثر است. سلی از زبانی به زبان دیگر است.

۲- باتر فلسفی به وسیله نشانه‌ها ظاهر می‌شوند زمانی که نشانه‌ها در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند و با نظم خاصی معناگر می‌شوند. همین «شکل» می‌گیرد اگر سلی بخواهد با فلسفی دیگر در یک متن لو ارتباط برقرار کند ناگزیر از درک نشانه‌های وی و نظم حاکم میان آنها (زبان) است. چرا که آنچه هویت هر زبان را تشکیل می‌دهد کیفیت و کمیت نشانه‌ها و قواعد حاکم بر آنهاست. اما گستردگی این زبان‌ها در زمان‌ها مکان‌ها و فرهنگ‌های متفاوت ملحق به کلیه بستن زبانی واحد است. بدین ترتیب هر زبان، مکان و فرهنگی زبان خاص خود را پرورده و به کار گرفته است. وظیفه خطیر ایجاد ارتباط میان انسان‌هایی که زبان یکدیگر را درک نمی‌کنند، همواره بر عهد مترجمان بوده است.

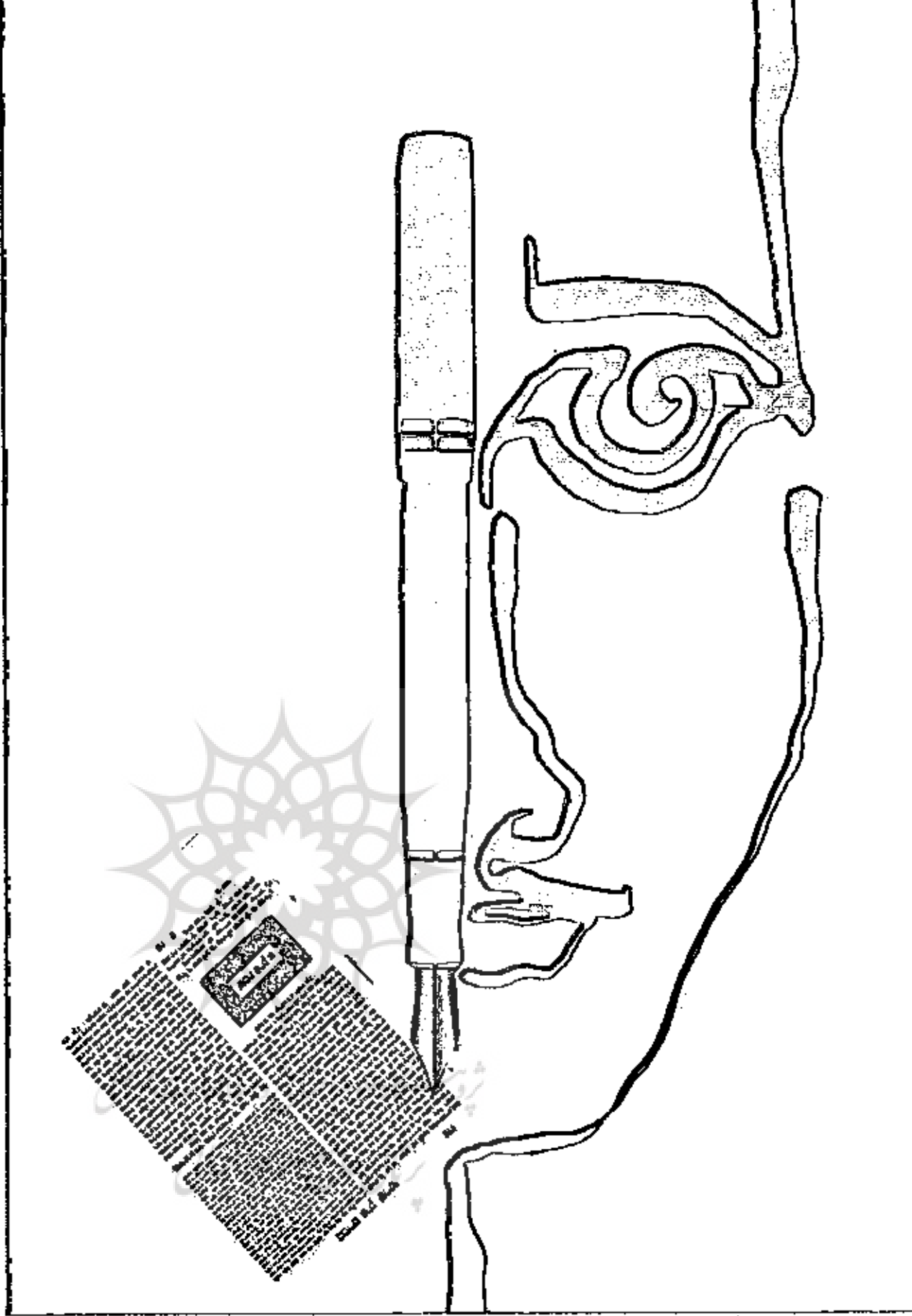
۳- اگر زبان را مجموعه‌ای از نشانه‌های مضبوط و نظم حاکم بر آن آنها بافید معناگر بودن. بدین ترتیب اثر فلسفی (متن) را در معنای وسیعی مورد ملاحظه قرار دادیم. بدین ترتیب هر نوع اثر فلسفی ماعدا از آثار مکتوب، نقاشی، فیلم و... در این معنا از متن مندرج نیست. در صورتی که مراد ما از ترجمه نیز تبدیل و جایگزینی نشانه‌ها و نظم حاکم میان آنها از زبانی به زبان دیگر باشد. در نگاهی کلان بحث ما در هر گیرنده همه قواعد متن است. اما از آن روی که معنای خاصی از زبان که در تکلم و نگارش از آن بهره می‌گیریم. همواره نگاه ویژه‌ای را از سوی جستجوگران به خود جلب کرده است. از دیگر سو بیشترین مصادیق ترجمه در بستر زبان بدین معنای خاص شکل گرفته است. ما در ادامه بحث صرف‌فاین زبان را مورد کند و کاو قرار می‌دهیم.

فرایند ترجمه

به طرز کلی نشانه‌های زبانی را می‌توان به ۲ قسم طبقه‌بندی کرد: ۱- آن دسته که از استقلال معنایی برخوردارند ۲- دسته‌ای که از استقلال معنایی برخوردار نیستند. نشانه‌های گروه دوم برای شکل‌گیری گروه اول به کار می‌روند و به تعبیری بر پای آنها قریبی می‌شوند. نشانه‌هایی از قبیل حروف الفبای حروف اضافه پدیدونده پسوندها و... را می‌توان از این زمره دانست. اما نشانه‌های گروه اول گاه معنای تصویری (مفهومی) و گاه معنای تصدیقی (گزارش‌های) دارند. هر یک از این دو قسم نیز می‌توانند بسیط یا مرکب باشند (البته بسیط و مرکب بودن در این موارد نسبی است). برای نمونه می‌توان مفاهیم و گزاره‌های زیر را با هم مقایسه کرد:

الف- حسن آب غرق شدن، کودک چهارساله لال، امواج طاقی ساحل مدیترانه خفگی بر اثر غرق شدن.

ب- حسن در آب غرق شد. کودک که ۴ ساله لال بر اثر غرق شدن در امواج طاقی ساحل مدیترانه خفه شد. همان‌طور که ملاحظه شد، نشانه‌های تصویری در مقابل سه با نشانه‌هایی که استقلال معنایی ندارند، مرکب بوده اما نسبت به نشانه‌های تصدیقی بسیط هستند. این شرایط

ترجمه «متن» است

جستاری درباره ابعاد پژوهشی ترجمه

روح‌الله جاوشی

این مقاله در ۴ بخش به بیان مطالبی در باب مسائلی پندارین دانش ترجمه می‌پردازد. بخش اول به تعریف فرایند ترجمه اختصاص دارد، بخش دوم انواع ترجمه را با ارائه مبنایی علمی گزارش می‌کند، در بخش سوم نکاتی در باب

آسیب‌شناسی ترجمه مطرح خواهد شد و بخش چهارم نیز به بحث کاربرد ترجمه اختصاص دارد. دانش «ترجمه پژوهی» در میان پژوهشگران ما چندان مورد توجه نیست و این در حالی است که برای ارزیابی ترجمه‌ها و نقد علمی آنها و در نهایت به دست آوردن ترجمه‌هایی

منفید و راه‌یهر معنایی از آنها به چنین دانشی نیاز مبرم داریم. صرف‌فصل‌هایی که در این نوشتار مختصر مورد توجه قرار گرفته‌اند، هر یک می‌توانند به عنوان حلقه‌ای از یک ساختار علمی برای نقد و پژوهش در باب ترجمه دانسته شود.

